

Barraca de la vinya del Castell

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Raval del Jordi
Alçada: 208

Coordenades:

Latitud: 41.64504
Longitud: 1.85563
UTM Est (X): 404700
UTM Nord (Y): 4610999

Classificació

Número de fitxa 08053 - 486
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: La vegetació que està creixen al damunt de la coberta pot malmetre-la amb les arrels provocant el seu enfonsament. La caiguda d'un arbre damunt del marge, va provocar l'enderroc de les fileres superiors.

Protecció Legal

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés Fàcil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08052A00300000800000OW

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: ds., 15/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de marge, situada a la vinya del Cisteller, a la qual s'hi accedeix des de el punt quilomètric 0 de la carretera que va a Marganell, en direcció a la carretera C-55. En ple revolt, a mà esquerra hi ha un pujador asfaltat que mena a la torre elèctrica. Des d'allí, cal entrar pel corriol de mà dreta que va pujant lleugerament en direcció a la torre del Burés. A una vintena de metres, a mà esquerra, es veuen unes feixes marjades. La barraca, completament integrada en un mur està en direcció oest. Es tracta d'una construcció de planta més o menys rectangular, de 2 metres de fondària per una amplada màxima d'1,00 metre, amb un passadís d'entrada (0,70 metres) molt estret i graó d'entrada. Al seu interior només s'hi pot estar agenollat i el moviment no és gens fàcil degut a la irregularitat dels seus murs. A mà dreta, hi ha un petit calaix de 0,50 metres de profunditat, que sembla estar fet per a deixar-hi el cànir o alguna eina de mànec curta, com la podadora. La disposició de les pedres emprades en la construcció són completament irregulars, recolzant-se en la roca natural quan és necessari. El sostre, està fet a base de col·locar lloses planes; l'alçada màxima és d'1,00 metres. La porta d'entrada mesura 1,45 metres d'alçada per 0,40 metres d'amplada. El gruix dels murs oscil·la entre 0,70 metres per l' esquerre i 0,65 metres pel dret.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 2848. Barraca fitxada per Marcel·lí Puigdemívol a El Brogit, núm. 315, agost - setembre de 2007, p. 12

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balnes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

